

Tatabányai Árpád Gimnázium

Helyi tanterv

HT4-2020 és HT6-2020

Négy és hat évfolyamos gimnázium

Magyar nyelv és irodalom
Specializáció

FRISSÍTVE: 2022. JÚLIUS 4.

Irodalom

11-12. ÉVFOLYAM

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „*A XX. századi történelem az irodalomban*” című anyagrész. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelmfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a

metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

Magyar nyelv

11. évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 5

A tantárgy éves óraszám: 170

IRODALOM	
EMELT SZINTŰ TANANYAG 150 óra	KOMPETENCIÁK EMELT ÉRETTÉGIRE
	AZ SZINTŰ
	Tanév eleji ismétlés 1 óra
I. A klasszikus modernség irodalma	67 óra
A) A nyugat-európai irodalom	
Honoré de Balzac: Goriot apó Stendhal: Vörös és fekete Gustave Flaubert: Bovaryné Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek	A realizmus és a naturalizmus jellemzőinek bemutatása a szövegek alapján Út a realizmustól a naturalizmusig Az analitikus dráma jellemzői
a) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaszoba)	
B) Az orosz irodalom	
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg , Az orr	A realista epika jellemzői A csinovnyik téma
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés	Új regénytípusok A drámaiatlan dráma jellemzői
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála, Anna Karenina (részletek)	
d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi vagy Három nővér	
C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	

a) Charles Baudelaire	A klasszikus modernség meghatározó stílusirányzatai Lírai magatartásformák, ars poeticák
A Romlás virágai kötet meghatározó versei	
b) Paul Verlaine lírája	
c) Arthur Rimbaud lírája	
D)	
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	Arany János pályaképe, epikus és lírai költészete
• Epika	
Toldi-trilógia, Buda halála, A nagyidai cigányok	Mikszáth Kálmán tematikus újításai, kötetei, motívumok, a pályaképhez kötődő irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok
• Balladák	
• Líra	
b) Mikszáth Kálmán regényei és novelisztikája	A szabad függő beszéd
2. Színház- és drámatörténet	
Madách Imre: Az ember tragédiája	A műben felvetett kérdések, néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	
a) Tompa Mihály	A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományokban
A gólyához	
A madár, fiaihoz	
b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	
A láthatatlan ember (részlet)	
c) Vajda János újszerű tájírása és szerelmi költészete	
d) Reviczky Gyula, Komjáthy Jenő	
II. A magyar irodalom a XX. században	
81 óra	
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	
a) Herczeg Ferenc	Tájékozottság a korszakban: Herczeg Ferenc és kortársai
Az élet kapuja	
A hét sváb	Történelmi és társadalmi drámák
Fekete szüret a Badacsonyon	
Színház- és drámatörténet:	
Bizánc, A kék róka	
b) Ady Endre pályaképe, köteei, lírájának jellemző témái	A Nyugat és nemzedékei (Ady és kortársai) A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok Különbféle kritikák, interpretációk

c) Babits Mihály pályaképe, kötetei, lírájának jellemző témái Babits Mihály epikus művei	Babits Mihály pályaképe A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. A pályaszakaszokra jellemző fő témák és kérdésfelvetések Az életműben felvetett kérdések, néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása	
d) Kosztolányi Dezső pályaképe, kötetei, lírájának jellemző témái Kosztolányi novellisztikája és regényei	Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői, kötetek, témák, ciklusok, motívumok, irodalmi kötődések	
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából		
a) Móricz Zsigmond novellisztikája és regényei	Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben, a művek fogadtatása és hatása, kötődés a népi írók mozgalmához	
a) Wass Albert	Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői	
Adjátok vissza a hegyeimet!		
Üzenet haza		
A funtineli boszorkány		
A) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói		
a) Juhász Gyula lírája	impreszionista hangulatlíra	
b) Tóth Árpád lírája	impreszionista hangulatlíra	
c) Karinthy Frigyes prózája	az irodalmi paródia: kortársak, irányzatok görbe tükörben	
d) Szerb Antal: Utas és holdvilág (részletek)		
	Tanév végi ismétlés	1 óra
	Dolgozat, rendszerezés	20 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK (a mindenkor emelt szintű érettségi szóbeli tételsor függvényében változhat)

Honoré de Balzac: Goriot apó vagy Stendhal: Vörös és fekete
Flaubert: Bovaryné
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaszoba) vagy Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi vagy Három nővér
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Fjodor Mihajlovics Dosztojevskij: Bűn és bűnhődés

Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán egy regénye
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve
Móricz Zsigmond egy regénye
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
I. A klasszikus modernség irodalma	68
A) A nyugat-európai irodalom	7
B) Az orosz irodalom	8
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	8
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	45
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
A) Arany János	17
B) Mikszáth Kálmán	11
2. Színház- és drámatörténet	9
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	8
II. A magyar irodalom a XX. században	80
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	54
A) Herczeg Ferenc	8
B) Ady Endre	18
C) Babits Mihály	15

d) Kosztolányi Dezső	13
<i>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	15
a) Móricz Zsigmond	9
b) Wass Albert	6
<i>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</i>	11
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula, Tóth Árpád	8
Szerb Antal	
Karinthy Frigyes	3
Tanév eleji ismétlés	1
Tanév végi ismétlés	1
Dolgozat, rendszerezés	20
<i>magyar irodalom óraszám</i>	170

12. évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 6

A tantárgy éves óraszám: 168

IRODALOM	
TÖRZSANYAG	KOMPETENCIÁK AZ EMELT SZINTŰ ÉRETTÉGIRE
	Tanév eleji ismétlés 1 óra
III. A modernizmus irodalma	27 óra
<i>A) Avantgárd mozgalmak</i>	
a) Guillaume Apollinaire lírája	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek	
<i>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	
a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
<i>C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	
a) Franz Kafka: A per, Az átváltozás	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
b) Thomas Mann epikája	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben

	is.
c) Bulgakov: A Mester és Margarita	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
d) Portrék a XX. század világirodalmának epikájából (pl. Hemingway, Camus)	Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	
Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurácsi mama	Egy adott mű színpadi előadása mint az interpretáció eszköze
Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt egy drámája	Egy adott mű színpadi előadása mint az interpretáció eszköze
E) A posztmodern világirodalom	
a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio	
b) Gabriel García Márquez: Száz év magány	
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	62 óra
A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	
József Attila	
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	
a) Örkény István	
Egyperces novellák	
b) Szabó Magda	
Az ajtó	
b) Kányádi Sándor	
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából	
a) Metszetek: egyéni utakon	
Krúdy Gyula	
Szabó Dezső	
Weöres Sándor	
b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Szabó Lőrinc	
Radnóti Miklós	
Ottlik Géza	
Iskola a határon	
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	
Dsida Jenő	Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
Néhány jellemző portré és	

téma a határon túli magyar irodalomból (Gion Nándor, Kovács Vilmos, Sütő András, Tamási Áron)	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói	
Pilinszky János	
f) Nemes Nagy Ágnes lírája	
g) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	
Illyés Gyula Puszták népe	
D) Színház- és drámatörténet	
a) Örkény István: Tóték	
b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	
V. A XX. századi történelem az irodalomban	17 óra
a) Trianon	
• Juhász Gyula: Trianon	A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történelmi, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása
• Vértó Magyarországra (Szerk.: Kosztolányi Dezső)	
Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)	
b) Világháborúk	
• Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...	
c) Holokauszt	
• Szép Ernő: Emberszag (részlet)	
• Tadeusz Borowski: Kővilág	
• Kertész Imre: Sorstalanság	
d) Kommunista diktatúra	
• Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)	
e) 1956	
• Nagy Gáspár Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából	
• Márai Sándor: Mennyből az angyal, Halotti beszéd	
VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	14 óra
A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek (a mindenkori vizsga előtti utolsó	

harminc évben keletkezett (írt, bemutatott, megjelent) irodalmi alkotás Tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban	
VII. Felkészülés az érettségire	30 óra
Dolgozat, rendszerezés	17 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Samuel B. Beckett: Godot-ra várva
Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Bertolt Brecht egy drámája
Bulgakov: A Mester és Margarita
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó
Illyés Gyula: Puszták népe
Ottlik Géza: Iskola a határon

MEMORITEREK

József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	27
<i>A) Avantgárd mozgalmak</i>	5
<i>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	4
<i>C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	7
<i>D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	6
<i>E) A posztmodern világirodalom</i>	5
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	77
<i>A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>	
József Attila	18

B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	11
a, Örkény István	4
b, Szabó Magda	3
c, Kányádi Sándor	4
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	
a) Metszetek: egyéni utakon	11
Szabó Dezső	3
Krúdy Gyula	4
Weöres Sándor	4
b) Metszetek a modernista irodalomból	13
Szabó Lőrinc	5
Radnóti Miklós	6
Ottlik Géza	2
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
Jellemző portrék és témák a határon túli magyar irodalomból	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	3
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	
Pilinszky János	6
Nemes Nagy Ágnes	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	2
Illyés Gyula	
D) Színház- és drámatörténet	6
Örkény István	4
Szabó Magda	2
V. A XX. századi történelem az irodalomban	17
a) Trianon	4
b) Világháborúk	3
c) Holokauszt	4
d) Kommunista diktatúra	3

e) 1956	3
VI. Kortárs magyar irodalom	14
Tanév eleji ismétlés	<i>1</i>
Felkészülés az érettségire	<i>20</i>
Ismétlés, dolgozat	<i>12</i>
<i>óraszám</i>	<i>magyar irodalom</i> <i>168</i>

Az emelt szintű tananyag követelményrendszere (ráépülve a tantárgy középszintű tantervének követelményeire):

Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők

- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei.
- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői.
- A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések.
- A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok.
- Kötetek, ciklusok, témák, motívumok.
- Tájékozottság a korszakban, a kortársak között (pl. Jókai és kora),
- A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján.
- A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmikulturális hagyományban.
- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.
- Különböző kritikák, interpretációk

Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig. Választható szerzők

- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei.
- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői.
- A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések.
- A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok.
- Kötetek, ciklusok, témák, motívumok.
- A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján.

- A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmikulturális hagyományban.
- Kritikák, interpretációk. - Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben.
- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.
- A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmikulturális hagyományban egy-egy példával.

Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából. Választható szerzők

- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői.
- A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések.
- A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok.
- Kötetek, ciklusok, témák, motívumok.
- A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján.
- A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmikulturális hagyományban.
- Kritikák, interpretációk.
- Tájékozottság a korszakban, a kortársak között (pl. Berzsenyi és Kazinczy, Berzsenyi és Kölcsey), az irodalmi hagyományban (pl. az antik hagyomány Berzsenyi, Kosztolányi, Radnóti költészetében).
- Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben.
- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.
- A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmikulturális hagyományban egy-egy példával.

Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból

- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerzők jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői.
- A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések.
- A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok.
- Kötetek, ciklusok, témák, motívumok.

- A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján.
- A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmikulturális hagyományban.
- Kritikák, interpretációk.
- Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is.
- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.
- A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmikulturális hagyományban egy-egy példával.

Művek a kortárs magyar irodalomból

- Nyomtatott szöveg, digitális közlés.
- Tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban (pl. antológiák, irodalmi ismeretterjesztés, könyvhét, online irodalmi programok, események).
- A művek hatása, fogadtatása – egy-két példa alapján.
- Kritikák, interpretációk.
- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.

Művek a világirodalomból

- További választható korszakok: a középkor, a reneszánsz, a felvilágosodás, avantgárd és a 20. század első fele, a 20. század második fele és kortárs világirodalom.
- A korszak jellemzőinek és egy-két kiemelkedő képviselőjének vagy alkotásának bemutatása.
- Művek értelmezése a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is (pl. műfaji sajátosságok, a téma, a kompozíció összefüggései, a lehetséges és szükséges stíluskorszakbeli, stílustörténeti vonatkozások).

Színház és dráma

- Az epikus dráma. Az abszurd dráma.
- Egy 20-21. századi magyar dráma.
- Az adott mű színpadi előadása mint az interpretáció eszköze (pl. színpadi megjelenítések összehasonlítása).
- Memoriter szöveghű és kifejező előadása.

- A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani, társadalmi, továbbá gondolati, filozófiai, esztétikai vonatkozása.

Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom

- Az olvasmányok iránti tömegszükséglet és a művészi színvonal / minőség összefüggései.
- „Magas” (elit) művészet és a tömegkultúra viszonyának problémája egy korszakban.
- Könyvnyomtatás, sajtó, irodalom (pl. a folytatásos regény jelentősége és példái).
- Egy-egy jellemző nézet az irodalomolvasás szellemi, lelki motivációjáról.
- Az irodalom felhasználása, praktikus használata (pl. gyógyító használata: olvasásterápia; alkalmi költészet: köszöntők, ünnepi versek).
- Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai (pl. könyvismertetés, ajánlás, kritika); valamint digitális formái (pl. internetes folyóiratok, könyvkínálat).

Magyar nyelv
11. ÉVFOLYAM

A tantárgy heti óraszám: 2 óra

A tantárgy éves óraszám: 68 óra

EMELT SZINTŰ TANANYAG	A 9-10. ÉVFOLYAM EMELT SZINTŰ TARTALMAI (ISMÉTLÉS)
I. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	
13 óra	
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során, a nyelvhasználat különböző kontextusokban, különböző célok elérése	4 óra
A társalgás udvariassági formái	4 óra
A beszédaktus	3 óra
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	2 óra
II. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	
10 óra	
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	2 óra
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés, a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek	2 óra
A beszéd mint cselekvés	2 óra
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	2 óra
Az emberiség információs forradalmi A nyelv és a kultúra viszonya	1 óra
A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (agglutináló, izoláló, flektáló)	1 óra
III. Szótárhasználat	
2 óra	
IV. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	
15 óra	
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	

2 óra	
A XIX. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései származási modellek felülvizsgálatára 1 óra	
A magyar nyelvtörténet korszakai, a korszakok nyelvi jellemzői, nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek 2 óra	
Nyelvemlékek: típusai, néhány szöveg nyelvi szempontú bemutatása a régi magyar irodalomból 3 óra	
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében, a szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái 2 óra	
A nyelvújítás: története, hatása, értékelése, főbb állomásai és szereplői 3 óra	
Nyelvi változások a Neumann-galaxisban 2 óra	
V. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	
	13 óra
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek 3 óra	
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma, egy adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései 3 óra	
Nyelvünk helyzete a határon túl, a kétnyelvűség, a kettősnyelvűség és a kevertnyelvűség fogalma és kérdései 3 óra	
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, a nyelvművelés szerepe az új nyelvi fejlemények, jelenségek értelmezésében 4 óra	
VI. Ismétlés 15 óra	Kommunikáció 8 óra Nyelvi szintek: hangtan, morféma, szavak, szintagmák, mondat

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
I. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	13
II. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	10
III. Szótárhasználat	2
IV. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	15
V. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	13
VI. Ismétlés	15

12. ÉVFOLYAM

A tantárgy heti óraszám: 2 óra

A tantárgy éves óraszám: 56 óra

MAGYAR NYELV	
EMELT SZINTŰ TANANYAG	A 9-10. ÉVFOLYAM EMELT SZINTŰ TARTALMAI (ISMÉTLÉS)
I. Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	
26 óra	
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma, néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása <i>1 óra</i>	
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései, a szójáték és a retorika <i>2 óra</i>	
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik, a hivatalos felszólalás, hozzászólás különböző helyzetekben <i>1 óra</i>	

Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok 2 óra	
Az érvelés és a cáfolat módszere 2 óra	
A retorikai szövegek kifejezőeszközei 1 óra	
A kulturált vita szabályai 1 óra	
A befolyásolás módszerei 1 óra	
Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció) 1 óra	-
A hatásos előadásmód eszközeinek gyakorlása 1 óra	-
II. Szótárhasználat	
	2 óra
III. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	
	28 óra
Ismétlés, számonkérés 24	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés Szövegtan: a szöveg fogalma, típusai, a szövegkohézió, a szövegkompozíció, szövegfajták, szövegértés, szövegalkotás Stilisztika: stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok
Érettségi szövegalkotási feladat gyakorlása 4 óra	

I. Retorika- a beszéd-fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	26 óra
II. Szótárhasználat	2 óra
III. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	28 óra